

2011-03-22

Dnr 43-2010:268

Beslut

efter riktad tillsyn inom området
skolpliktsbevakning i Gävle kommun och
Sörbykolan

Beslut

Riktad tillsyn skolpliktsbevakning

2011-03-22

1 (3)

Dnr 43-2010:268

Barn- och ungdomsförvaltningen

Gävle kommun

Box 603, 801 26 Gävle

gavle.kommun@gavle.se

Sörbyskolan

Granitvägen 12,

802 62 Gävle

elisabeth.jonsson.hook@gavle.se

Riktad tillsyn inom området skolpliktsbevakning i Gävle kommun och Sörbyskolan

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning syftar till att säkerställa skolpliktiga barns rätt till utbildning. Skolinspektionen ska bedöma om kommunen och skolor belägna i kommunen uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning.

Skolinspektionen har i tillsynen av Gävle kommun funnit att kommunen saknar fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt. För att bevaka skolplikten använder sig Barn- och ungdomsförvaltningen i Gävle kommun av ett system som heter Procapita där alla skolpliktiga barn folkbokförda i kommunen finns registrerade. Systemet uppdateras en gång i månaden mot folkbokföringsregistret. Skolinspektionen bedömer att uppdatering och kontroll en gång i månaden är för sällan då det kan innebära att ett barn är utan skolplacering i en månad innan det kommer till kommunens kännedom och åtgärder kan vidtas.

Förvaltningen kontrollerar två gånger per år hur elevernas närvaro respektive frånvaro ser ut i samtliga skolor i kommunen. Barn- och utbildningsförvaltningen har beslutat om en gemensam handlingsplan för de kommunala skolorna vad gäller elevers frånvaro.

Beslut

Riktad tillsyn skolpliktsbevakning

2011-03-22

2 (3)

Dnr 43-2010:268

Skolinspektionen har i tillsynen av Sörbyskolan, som är den kommunala skola i Gävle kommun som ingått i tillsynen, funnit att skolan saknar fungerande rutiner för att åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli.

När det gäller rutiner för frånvarorapportering samt rutiner för att ta reda på orsaker till frånvaro har Skolinspektionen inte funnit annat än att Sörbyskolan har fungerande sådana.

Skolinspektionen har i tillsynen av Gävle kommun identifierat följande brist som måste åtgärdas;

- Kommunen saknar fungerande rutiner för att bevaka att alla skolpliktiga barn, som ska vara folkbokförda i kommunen, är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt. (3 kap. 1 § och 3 kap. 13 § första stycket skollagen)

Skolinspektionen har i tillsynen av Sörbyskolan identifierat följande brist som måste åtgärdas;

- Sörbyskolan saknar fungerande rutiner för att kunna åtgärda den frånvaro som beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli. (3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen, 3 kap. 11 § skollagen).

Brister inom Gävle kommuns ansvarsområde ansvarar kommunen för att åtgärda. Brister i verksamheten vid Sörbyskolan ansvarar rektor och Gävle kommun för att åtgärda. Kommunen ska lämna redovisning till Skolinspektionen senast den 22 juni, 2011.

Bedömningar redovisas i bilagorna 2-3.

Beslut

Riktad tillsyn skolpliktsbevakning

2011-03-22

3 (3)

Dnr 43-2010:268

I ärendets slutliga handläggning har deltagit projektledaren Jonas Nygren, undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg samt utredaren Caroline Lindqvist.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren

Enhetschef

Britta Seeger

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen
Bilaga 2	Beskrivning och bedömningar för Gävle kommun
Bilaga 3	Beskrivning och bedömningar för Sörbyskolan

Allmänt om den riktade tillsynen

I den riktade tillsynen undersöker Skolinspektionen ett avgränsat område i ett begränsat antal kommuner och skolor. Målet med denna riktade tillsyn är att bedöma om kommuner och huvudmän för fristående skolor samt skolor belägna i kommunerna uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning. Syftet med detta är att säkerställa alla skolpliktiga barns rätt till utbildning.

Bestämmelser om skolpliktsbevakning finns i skollagen. Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

De frågeställningar som ska besvaras inom ramen för den riktade tillsynen är följande.

- Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?
- Har kommunen och skolorna fungerande rutiner för frånvarorapportering?
- Fullgör huvudmannen för de fristående skolorna sin anmälningsskyldighet till hemkommunen när skolpliktig elev i de fristående skolorna är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak?
- Lämnar huvudmannen för de fristående skolorna snarast uppgift till elevens hemkommun när skolpliktig elev börjar eller slutar vid skolan?
- Har skolorna fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande och för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?
- Vilka strategier tillämpar skolorna för att få eleven att åter delta i undervisningen?

Gävle kommun och Sörbyskolan ingår i Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning. Kommunen och skolan besöktes den 9 november 2010 av Britta Seeger och Caroline Lindqvist. Den riktade tillsynen omfattar 50 skolor och 28 kommuner. Tillsynen kommer att resultera i dels en övergripande rapport, dels ett beslut med bedömningar för respektive huvudman och skola där Skolinspektionen bland annat tar ställning till om skolförfattningarnas krav uppfylls.

Underlaget för Skolinspektionens bedömningar är dokument från kommunen och skolan samt den information som Skolinspektionen samlat in vid intervjuer och samtal med tjänstemän vid förvaltningen och vid skolan.

Företrädare för kommunen och rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i detta beslut.

Beskrivning och bedömningar för Gävle kommun

Gävle kommun ligger Gävleborgs län i Gästrikland, ca 17 mil norr om Stockholm. Antal invånare i Gävle kommun är ca 95 000.

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för grundskolan i kommunen. Nämnden har en förvaltning, Barn- och ungdomsförvaltningen. I Gävle kommun finns 37 grundskolor varav fem är fristående. Antal skolpliktiga barn i kommunen är 8 806. Ungefär 19 procent av skolbarnen i kommunen går i en fristående skola.

Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?

Bedömning:

Kommunen saknar fungerande rutiner för att bevaka att alla skolpliktiga barn, som ska vara folkbokförda i kommunen, är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt

Författningshänvisning:

3 kap. 1 § och 13 § första stycket skollagen

Beskrivning och motivering:

För att bevaka skolplikten använder sig Barn- och ungdomsförvaltningen i Gävle kommun av ett system som heter Procapita där alla skolpliktiga barn folkbokförda i kommunen finns registrerade. Systemet uppdateras en gång i månaden mot folkbokföringsregistret. Skolinspektionen bedömer att uppdatering och kontroll en gång i månaden är för sällan då det kan innebära att ett barn är utan skolplacering i en månad innan det kommer till kommunens kännedom och åtgärder kan vidtas. När det framgår av registret att ett barn inte är placerad i någon skola tar förvaltningen kontakt med rektor på den skola som finns närmast elevens adress. Skolan ansvarar sedan för att kontakta familjen.

Det framgår av förvaltningens register om elever går i annan skola än kommunens egna eller i skola i annan kommun. Några enstaka barn, folkbokförda i kommunen, är placerade på HVB-hem, eller får sin utbildning på ytterligare annat föreskrivet sätt.

De finns barn i kommunen som lever i skyddat boende och som är skolplacerade. Barn- och ungdomsförvaltningen menar att Socialförvaltningen fångar upp de barn som vistas i kommunen utan att vara folkbokförda där. Socialförvaltningen signalerar då till skolförvaltningen så att en utredning kan ske om var skolplaceringen ska ske. Grundskolechefen betonar vikten av att rektor kontrollerar att elevens båda vårdnadshavare har gett samtycke innan eleven tas emot i en skola. Detta i de fall en vårdnadshavare kommer ny till kommunen och vill skriva in sitt barn vid en specifik skola. En instruktion om detta har gått ut till alla skolor. Tidigare har denna kontroll inte skett i tillfredsställande grad.

De barn som flyttar ut från kommunen får en notering i Procapita registret att de flyttat och var de flyttat. Skolassistenten gör noteringen. Om uppgift om var eleven flyttat saknas så kontaktar skolan de sociala myndigheterna.

I Gävle kommun finns ett mindre antal elever som flyttat utomlands med vårdnadshavaren på grund av vårdnadshavarens arbete. De aktuella utomlandsvistelserna är samtliga på minst ett år och räknas då enligt Barn- och ungdomsförvaltningen som varaktig vistelse. Kommunens uppfattning är att deras ansvar för att bevaka skolplikten därmed upphör. Det finns också familjer som flyttar utan att meddela vart – de bara "försvinner". Kommunen kontaktar då de sociala myndigheterna i samband med vidare utredning.

Enligt Barn- och Ungdomsförvaltningens representanter finns ett gott samarbete med socialförvaltningen. Respektive skola tar själv kontakt med socialförvaltningen vid t.ex. en orosanmälan och det finns en speciell enhet som skolan då vänder sig till.

Har kommunen fungerande rutiner för frånvarorapportering?

Bedömning:

Frånvarorapporteringen sköts på skolorna och bedöms därför under Sörbyskolan

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

Beskrivning och motivering:

På samtliga 7–9 skolor har programmet Skola-24 för närvaro- respektive frånvarorapportering införts. Implementeringen har dock försenats främst på grund av tekniska problem. De skolor som ännu inte kommit igång med Skola-24 använder det tidigare programmet; Presentia. För årskurserna 1–6 har skolorna ett manuellt system för närvaro- respektive frånvarorapportering.

Två gånger per år begär förvaltningen in uppgifter från samtliga skolor i kommunen om hur frånvaron ser ut.

Barn- och utbildningsförvaltningen har beslutat om en handlingsplan som ska användas vid frånvaro. Planen har upprättats i samverkan med socialförvaltningen och barn- och ungdomspsykiatrien. Planen håller på att implementeras på kommunens skolor.

Kommunen har skärpt sina rutiner för hur rapporteringen om hög frånvaro från alla skolor, inklusive de fristående skolorna, ska tas emot. En kontaktperson på förvaltningen har utsetts och en definition har tagits fram för hög frånvaro. Enligt kommunens definition ska skolorna rapportera till kontaktpersonen när en elev har haft 100 procent frånvaro i totalt tre veckor.

Beskrivning och bedömningar för Sörbyskolan

Sörbyskolan ligger i Gävle tätort. Skolan bedriver verksamhet för årskurserna 1–9, förskoleklass, fritidshem samt fritidsklubb. Vid skolan finns dessutom två grupper för elever inom autismspektrumstörning för skolår 1–6 och 7–9. I årskurserna 7–9 går 230 elever.

Tabell 1: Ogiltig frånvaro, grundskola årskurserna 7-9 höstterminen 2010.

Sörbyskolan	Antal elever
Elever	230
Elever med en ogiltig frånvaro över 20 procent	12
Elever med en sammanhängande ogiltig frånvaro på en månad eller mer	

Källa: Enligt rektors uppgift 2011-01-13

Antal elever med en ogiltig frånvaro över 20 procent under två månader eller mer. Både ströfrånvaro och sammanhängande frånvaro.

Antal elever med en i huvudsak sammanhängande ogiltig frånvaro under minst en månad. (Det ska räknas som sammanhängande ogiltig frånvaro även om eleven varit närvarande vid enstaka lektioner eller enstaka dag under perioden.)

Har skolan fungerande rutiner för frånvarorapportering?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

3 kap. 11 § skollagen

6 kap. 7 § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Undervisande lärare registrerar närvaro respektive frånvaro på lektionerna. Mentor eller annan person ansvarar för att lyssna av telefonsvarare och läsa av e-post för att kontrollera om någon frånvarooanmälan har lämnats. Närvaro respektive frånvaro förs in i det digitala rapporteringssystemet. Vid skolan implementeras nu systemet Skola-24. Vårdnadshavare kontaktas omgående vid oanmäld frånvaro.

Rektor ser till att det digitala rapporteringssystemet kontrolleras på individnivå en gång i månaden. För vissa elever går man in och kontrollerar oftare.

Arbetslagen träffas varje morgon och då ser man bland annat över hur frånvaron ser ut. Två av morgonmötena är särskilt vikta för elevvårdsarbete. Då går man igenom åtgärdsprogrammen och även åtgärder för frånvaro. Varje elev träffar sin mentor två gånger i veckan. Vid dessa tillfällen får mentorn kännedom om en elev har problem med frånvaro.

Har skolan fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

3 kap. 11 § skollagen

6 kap. 8 a § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Skolan arbetar i enlighet med den kommunövergripande handlingsplanen där det finns en tydlig struktur för att uppmärksamma och att utreda orsaker till hög frånvaro samt för att vidta åtgärder. Den första veckan som en elev har ogiltig frånvaro tar mentor kontakt, dels med vårdnadshavare dag ett, dels med eleven själv för att visa omtanke och för att meddela läxor och annan information. Den andra veckan börjar man utreda orsaker till frånvaro och om den fortsätter kallar rektor elev, vårdnadshavare, mentor och skolans socionom till ett möte i veckan därpå för att upprätta ett åtgärdsprogram. I samband med det mötet erbjuds också pedagogisk kartläggning, tid hos skolhälsovården, föräldrastöd och andra typer av stöd. Fortsätter frånvaron de närmast följande veckorna kallar rektor till en elevvårdskonferens (EVK) till vilket även andra stödinstitanser bjuds in vid behov; t.ex. socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri och samt barn- och ungdomshabiliteringen. Enligt skolans rektorer och representanter för personalen arbetar skolan metodiskt med elevvårdande arbete, enligt den kommunala elevvårdsplanen. Det arbetet gör att alla elevers förutsättningar och behov blir synliga för personalen och att eventuella problem med frånvaro uppmärksammas tidigt. Skolan utreder alltid i tidigt skede om frånvaroproblemen är skolrelaterade. Om en elev exempelvis är sjukanmäld ofta har skolan alltid en kontakt med elev och vårdnadshavare. Då utreds om frånvaron kan bero på någonting i skolmiljön.

Har skolan fungerande rutiner för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?**Bedömning:**

Sörbyskolan saknar fungerande rutiner för att åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

3 kap. 11 § skollagen

Beskrivning och motivering:

Det metodiska elevvårdsarbetet är enligt skolan grunden för att kunna uppmärksamma, utreda och åtgärda hög frånvaro. Exempel på elevvård är ett mentorskap där man utgår från eleven. Skolan har arbetat mycket med att passa ihop rätt mentor med rätt elev. En del elever behöver mer mentorstid och får då det, vilket man har löst genom att den mentorn har färre elever i sin mentorsgrupp. På det sättet kan mentorn också ha mer kontakt med respektive vårdnadshavare. Ett aktivt samarbete mellan de två arbetslagen är också viktigt – "alla elever är allas". För att kunna sätta in rätt åtgärder måste först orsaken till frånvaron utredas. Om en elev exempelvis är sjukanmäld för ont i magen så kan det bero på att eleven är stressad över skolarbetet. Då kan åtgärden vara att personalen tillsammans med eleven tar fram en specialplanering och hjälper eleven att prioritera. Man tar "en dag i taget". Så har skolan arbetat vid ett antal tillfällen. Om det är relationen mellan eleven och läraren som inte fungerar kan eleven få byta grupp tillfälligt. Är mobbning orsaken till frånvaron kopplas skolans trygghetsteam in. Om eleven har läs- och skrivsvårigheter sätts särskilt stöd in, eleven får exempelvis mer lärartid. Det händer att vissa elever får helt individuella scheman. Skolan menar att personalens engagemang och "uppsikt" över eleverna bidrar till att förebygga ströfrånvaro. Med personal menas här förutom lärarna även personalen i biblioteket, vaktmästarna och personalen i elevcaféet som även kan elevernas scheman och kan "stöta på" om någon elev inte går till sin lektion.

Samarbete kring åtgärder kan ske med socialförvaltningen, även om skolan menar att det sällan fungerar på ett bra sätt. Skolans representanter menar att ett bra samarbete med socialtjänsten är helt personberoende. Det finns möjlighet att få stöd från barn- och ungdomsförvaltningen, t.ex. i kontakter med socialtjänsten.

Skolan har rutiner för hur de ska åtgärda ogiltig frånvaro och Skolinspektionen uppfattar att skolan gör ett gott arbete. Mot bakgrund av de ovan redovisade uppgifter som Sörbyskolan har lämnat om antalet elever med ogiltig frånvaro gör Skolinspektionen ändå bedömningen att rutinerna inte fungerar fullt ut. De får inte avsedd effekt. Skolinspektionen bedömer att skolan måste följa upp och utvärdera sina metoder och sitt tillvägagångssätt när det gäller att åtgärda ogiltig frånvaro.